

BARNEOMBUDET

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep

0030 OSLO

Helse- og omsorgsdepartementet	
Saksnr.: 200405735	Dok.nr.: 145
Arkivkode: 520	Journ.dato 070405
Avd.: KTA - STE	Saksbeh.: KOH
U.off.:	

Deres ref:

Vår ref:
04/01817-2

Saksbeh:
AST

Arkivkode:
008

Dato:
29.03.2005

Høringssvar: NOU 2004:18 Helhet og plan i sosial- og helsetjenestene

Barneombudet skal i henhold til lov og instruks arbeide for at barns behov, rettigheter og interesser blir tatt tilbørlig hensyn til på alle samfunnsområder. Ombudet skal særlig følge med i at lovgivning til vern om barns interesser blir fulgt, og at norsk rett samsvarer med de forpliktelser Norge har etter FNs konvensjon om barns rettigheter.

Konklusjon

Barneombudet støtter de forslag utvalget legger fram, men har noen utdypende kommentarer til enkelte av forslagene.

Generell innledning

Barneombudet har i flere år vært opptatt av at barns oppvekstvilkår i kommunene må ses helhetlig. Før FNs Barnekonvensjon ble inkorporert i menneskerettslovene, hadde Barneombudet en ide om en egen oppvekstlov i kommunene, slik at barns behov i oppveksten skulle kunne bli ivaretatt ut fra barnets behov og ikke ut fra strukturer delegert fra forskjellige lover. Det er viktig at barns behov blir sett helhetlig.

I praksis viser det seg noen ganger at barn med hjelpebehov får vanskeligheter i møte med kommunen og hjelpeapparatet som de trenger støtte fra. Mange av de utfordringene familier med hjelpebehov støter på, skyldes stivbente strukturer i kommunens hjelpeapparat. Det "loddrette system" gir ikke rom for barn med hjelpebehov som er sammensatt.

Familier med barn som har særlige hjelpebehov, opplever at de kommunalt ansatte ikke ser deres behov samlet. De kommunalt ansatte er selv av den oppfatning at de ser det, men at de kommunale strukturer gjør det vanskelig å arbeide på tvers av regelverk - til tross for at familien har et sammensatt problem.

Utvalget beskriver på side 7 flg. om den situasjonen som mange barnefamilier klager på til Barneombudet: "Dagens system, med atskilte lovverk for helsetjenestene og sosialtjenestene, gjør det vanskelig for brukerne å orientere seg om sine rettigheter og utøve rettighetene gjennom klageordningene.

Postadresse:
Postboks 8889 Youngstorget
0028 OSLO
Fax 22 99 39 70

Besøksadresse:
Hammersborg torg 1
0179 OSLO
Tlf 22 22 99 39 50

e-post:
bo@barneombudet.no
www.barneombudet.no
Org.nr.: 971 527 765

De enkelte bestemmelsene er spredt i 3 forskjellige lover; kommunehelsetjenesteloven, sosialtjenesteloven og pasientrettighetsloven - og er dermed vanskelig tilgjengelige. Kunnskap om egne rettigheter er et viktig bidrag til å styrke brukernes rettssikkerhet i deres møte med tjenesten.

Når det gjelder kommunenes kunnskap om regelverket, har tilsyn med helsetjenester til eldre (Fylkeslegen i Buskerud 2001) avdekket at kommunenes saksbehandlere har problemer med å holde oversikten over hvilke tjenestetilbud som skal vedtas med hjemmel i hvilken lov. Tilsynet avdekket at helsetjenester ofte hjemles i vedtak om tilbud etter sosialtjenesteloven og omvendt.

For å bedre brukernes rettssikkerhet, må regelverket for de kommunale helse- og sosialtjenestene etter departementets vurdering være oversiktlige og tilgjengelige for brukerne, tjenesteyterne og andre regelverksbrukere. De kommunale helse- og sosialtjenestene kan ofte fremstå som fragmentariske og lite tilpasset brukerens behov.”

Barneombudet synes det er bra og viktig at utvalget setter fokus på disse problemstillingene, som noen ganger gjør livet for barn med særlige behov ekstra vanskelig.

Noen nærmere kommentarer som følger høringsuttalelsens disposisjon:

Kap. 4 Internasjonal rett

4.2. Barneombudet ser med tilfredshet på den gode gjennomgangen av FNs Barnekonvensjons bestemmelser om barns rettigheter. Der fremkommer bestemmelsen om at partene anerkjenner at et barn som er psykisk eller fysisk utviklingshemmet bør ha et fullverdig og anstendig liv under forhold som sikrer verdighet, fremmer selvstendighet og bidrar til barnets aktive deltagelse i samfunnet, artikkel 23. Innholdet i artikkel 26 og 27 er også presisert - og det er bra.

Det er Barneombudets inntrykk at mange i kommunal forvaltning overser de forpliktelser Norge har etter konvensjonen, og det er derfor viktig at bestemmelsene blir fremhevet i kommunene i Norge.

Kap. 5 Harmonisering

5.1 Barneombudet er enig i utvalgets utsagn om at ulike løsninger på likeartede problemstillinger etter de to lovene innebærer et kompliserende element i arbeidet med å samordne tjenestene på en effektiv måte for tjenesteyter. Større grad av enhetlig og samordnet regelverk vil være en viktig del i arbeidet for å sikre helhet i tjenestetilbudet og en helhetlig tilnærming til borgernes behov.

En felles lovgivning kan tilrettelegge for enklere og bedre samhandling på tvers av tjenestestrukturane, både ved at hindringer for fornuftig samhandling fjernes, ved at det etableres flere arenaer for samhandling på tvers av profesjonsgrenser og ved de signaler som en slik lovgivning formidler. Endrede eller nye regler kan påvirke atferden til administrasjonen, tjenesteyterne og tjenestemottakeren. Det er også antatt at regler i mange sammenhenger kan påvirke holdninger og verdisyn på lengre sikt. Dette anser Barneombudet som meget positivt, og dette begrunner hvorfor Ombudet støtter foreliggende forslag om en felles lov for begge tjenestene.

5.6

Under dette punktet fremkommer det at selv om samordning med barnetjenestene ligger utenfor utvalgets mandat, finner utvalget det helt nødvendig å foreslå at de nye og felles taushetspliktreglene også skal gjelde for barnevernet. Barneombudet støtter dette synspunkt, fordi det vil gjøre samarbeidet lettere når alle arbeider under felles regelverk.

5.7

Det fremgår av høringsutkastet at det i dag er forskjeller av strukturell art mellom Kommunehelsetjenesteloven og Sosialtjenesteloven som medfører dårlig oversiktighet og store problemer for den tjenesteyter eller tjenestemottaker som skal bevege seg på tvers av faggrensene. Forskjellene er spesielt fremtredende i forhold til klageordningene, taushetspliktsreglene og regelverket knyttet til institusjoner. Det er også ulike personellbestemmelser, som en følge av at krav og plikter til helsepersonell er samlet i en egen helsepersonellov, mens tilsvarende profesjonsbestemte regler ikke finnes for sosialpersonell.

Barneombudet er enig med utvalget i at den beste måten å få strukturert og stimulert samhandling på tvers av sektor-/faggrenser vil være å lage en felles lov. Barneombudet støtter derfor dette alternativet

Barneombudet får inn mange saker som tyder på at det er store forskjeller i kommune-Norge, og er bekymret for det tjenestetilbudet barn med spesielle behov får som følge av dette. Barneombudet støtter derfor utvalget i at standardkrav til tjenestene defineres sentralt, at klageinstansen overholder klagefrister etter forvaltningsloven og at organisasjons- og utføreransvaret er lokalt.

Fra høringsnotatet fremkommer at skillet i regelverket mellom helsetjenester og sosialtjenester, og mellom hjemmetjenester og institusjonstjenester, for utvalget fremstår som unødvendig uoversiktlig - samtidig som det kan være til hinder for gode og tjenlige løsninger. Manglende harmonisering og nøytralitet mellom tilbud som i stor grad er likeverdige, gjør reglene vanskelige å forstå for tjenestemottakerne og pårørende. Dette gjør det også unødvendig vanskelig å hevde rettighetene gjennom klageordningene. Etter utvalgte oppfatning er det også grunn til å vurdere om dagens barnevernlov i neste omgang bør integreres i den nye sosial- og helsetjenesteloven, men dette ligger utenfor deres mandat. Utvalget påpeker også at kan det være spørsmål om ikke helsetjenestene burde samles i en felles lov.

Barneombudet har, som sagt tidligere, vært opptatt av et helhetlig syn på oppvekst og de tanker som fremkommer her høres spennende ut. Hvis hjelpetiltak skal ha den tilsiktede effekt, må de være stabile og oppleves stabile for barnet. Det vil lettere stimulere til samarbeid rundt barnet hvis tjenestene er organisert i samme lov.

Kap. 10

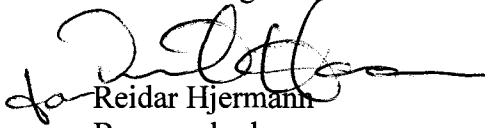
Barneombudet er positivt innstilt til dagens regelverk om retten til individuell plan etter helselovgivningen og sosialtjenesteloven for personer med langvarige og sammensatte behov for tjenester. Barneombudet mener, som utvalget, at bruk av individuell plan er egnet til å hindre at tjenestene blir fragmentert, preget av kortsiktig tenkning og at tjenestemottaker lettere blir hørt i utforming av tjenestetilbudet.

Barneombudet støtter utvalget forslag til samlet utforming av retten til individuell plan. Barneombudet støtter forslaget om rettslig plikt for kommunene til å utarbeide individuell plan for alle tjenestemottakere med behov for langvarig og koordinerte tilbud.

Kap. 12

Barneombudet støtter utvalget i at taushetspliktsreglene ikke bør være strengere i helsetjenesten enn i sosialtjenesten. Det bør være felles sett med bestemmelser som bør samsvare med helsepersonellovens regelsett.

Med vennlig hilsen

Reidar Hjermand
Barneombud

Anette Storm Thorstensen
rådgiver